

ИКОНОМИКА

24

материал на Кристина Пенчев

специалност на фокус

Когато става въпрос за висше образование, икономиката е една от най-често избраните специалности у нас и в чужбина. Не е трудно да разберем защо – тя звучи гръмко и престижно, завършилите имат едни от най-добрите възможности за кариерна реализация и заплащане, а опциите за практикуване навсякъде по света са буквально неизчерпаеми. Това е една от дисциплините, за които няма особено значение къде сте я завършили – дали в Европа или по света. В допълнение, предметите, които се изучават в нея, са доста разнообразни и често специалността избират кандидати с разновидни интереси.

Какво се изучава

- **Микроикономика/Макроикономика**
- **Математика**
- **Статистика**
- **Счетоводство и финанси**
- **Организационно поведение**
- **Устойчиво развитие**
- **Управление (Мениджмънт)**
- **Право**
- **Политика**
- **Международна икономика**
- **Маркетинг**
- **Човешки ресурси**

Все повече университети у нас предлагат и обучение на английски език

В последната година се случиха много промени във всички сфери, които пряко засягат световната икономика. Затова се наблюдават нови тенденции около образоването в глобален мащаб. Някои от по-популярните са следните:

■ **Онлайн образоването се превръща във все по-приета опция**

Записването в онлайн курсове се е увеличило повече от четири пъти през последните 15 години в САЩ, макар и да не са толкова взривоопасни в други страни, онлайн опциите набират популярност по целия свят. Предвид повишенияте разходи за висше образование, онлайн програмите предлагат не просто повишена гъвкавост, но и значително намаляване на разходите.

■ **Учене на базата на работа**

Необходимостта от „готови за работа“ висшисти "е по-очевидна от всякога, с цел да накара икономиката и сектора на висшето образование напред в един пост-пандемичен свят.

■ **Споразуменията за споделяне на доходи (ISA) помагат на студентите да намалят риска, свързан със студентски заеми.**

В САЩ частният сектор подобрява системата за студентски заем за студенти с ISA. Страни като Австралия имат управлявани от правителството споразумения - където студентите не изплащат заемите си, докато не си намерят работа и не достигнат определени прагове на доходите.

Икономика в България

Специалност Икономика присъства в портфолиото на почти всички университети у нас. През последните години висшите училища увеличиха значително видовете икономически специалности с цел да привлекат повече студенти. Програмите са разнообразни, като освен чиста Икономика се предлагат всичките нейни разновидности като Икономика на търговията, Логистика, Мениджмънт, Инфраструктура, Финанси, Маркетинг, Икономика на туризма и т.н. Все повече университети у нас предлагат и обучение на английски език. Апетитът в класацията, но с най-голяма международна разпознаваемост, са програмите на НБУ съвместно с University of York във Великобритания, от които успешно завършили се сдобиват с две дипломи – една британска и една българска.

Представяме ви топ 10 на българските университети, предлагащи специалност Икономика, представени в най-скорошната класация на МОН:

В последните години се наблюдава интерес към бизнес програмите в Испания и в Азия

Топ 10 университети в България

Място	Университет	Резултат
1.	Софийски университет „Св. Климент Охридски“	66
2.	Американски университет в България	64
3.	Университет за национално и световно стопанство	63
4.	Висше училище по застрахование и финанси	59
5.	Нов български университет	54
6.	Икономически университет - Варна	51
7.	Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“	49
7.	Международно висше бизнес училище	49
7.	Стопанска академия „Димитър Ценов“	49
8.	Висше транспортно училище „Тодор Каблешков“	48

Източник: Рейтингова система на висшите училища в България, МОН 2020

26

Кандидатстване

Икономиката е една от най-популярните специалности в България. Кандидатстването изисква подготвка, особено за прием в първите университети от класацията. В Софийския университет, например, не е достатъчно да имате добри оценки в дипломата си за средно образование. Освен успех от дипломата и по-конкретно оценките по предметите математика и чужд език, е необходимо да се явите на кандидатствунтски изпит по математика или да държите матура по математика. В УНСС също трябва да сте подгответи за кандидатствунтски изпити. В частните университети обикновено също има приемни изпити, а в тези с програми на английски език ще ви е необходимо и доказателство за владеене на езика (международн сертификат или вътрешен изпит).

Икономика в чуждина

Ако трябва да определим държави, в които е най-престижно да се изучава икономика, то задачата ни ще бъде пределно лесна и ясна – Великобритания и САЩ. Всички световни класации за качеството на образованието са категорични – дават англоезични страни за хегемони, не само в икономиката (Economics), но и във всички подобни на нея специалности. В последните години се наблюдава и интерес към бизнес програмите в Испания и Азия. Представяме ви избора на престижната класация QS World University Rankings за 2021 година:

Място	Университет	Резултат
1.	London School of Economics and Political Science	90.3
2.	University of Oxford	88.5
3.	University of Cambridge	87.6
4.	UCL (University College London)	82.7
5.	Bocconi University	81.6
6.	The University of Warwick	78.5
7.	Tilburg University	77.2
8.	University of Zurich	77.1
9.	London Business School	76.6
10.	ETH Zurich – Swiss Federal Institute of Technology	76.5

Източник: QS World University Rankings 2021

В Европа 51 от 215-те университета, попадащи в класацията, са във Великобритания. Островната държава е страхотно място за получаване на икономическо образование, тъй като там се предлагат едни от най-иновативните и интердисциплинарни програми в света. Зад престижността на дипломата стоят и не дотам ниски темпове за обучение, но пък за щастие все още се предлагат стипендиални заеми за студенти от ЕС.

Втората европейска държава, изпъкваща с програмите си по Икономика, е Германия. Най-известните университети там са Universität Mannheim и Ludwig-Maximilians-Universität München. Основно предимство на Германия е безплатното обучение за студенти от ЕС, което обаче върви ръка за ръка с програми основно на немски език.

Италия също е подходящо място за изучаване на специалността, с двама представители на световно ниво - Università di Bologna и небезизвестният Босони. В Испания също дава възможност за обучение за 100 на глобалната класация – мадридския Universidad Carlos III de Madrid и барселонския Universitat Pompeu Fabra. Франция изпъква с Paris School of Economics и Ecole Polytechnique, но Нидерландия я изпреварва с програмите си на английски език и три университета, част от топ 100 в света: Tilburg University; Erasmus University Rotterdam и University of Amsterdam. Сред европейските едни попадат и няколко институции от Швейцария – University of Zurich и ETH Zurich.

Top 5 университети в САЩ

	Университет	Резултат
1.	Massachusetts Institute of Technology (MIT)	97.7
2.	Harvard University	97.4
3.	Stanford University	92.6
4.	Princeton University	91.1
5.	University of California, Berkeley	90.6

Източник: QS World University Rankings 2021

Извън Европа, в световен мащаб, САЩ доминира в предлаганите програми по Икономика. Страната на неограничените възможности е с общо 14 представителя в топ 20, сред които също: Columbia University, Yale University, Northwestern University, University of

Специалност Икономика дава възможност за кариера в различни сфери

Pennsylvania, University of California, Los Angeles (UCLA), New York University (NYU), University of Chicago, University of California, San Diego (UCSD).

Top 5 университети в Азия

Място	Университет	
1.	National University of Singapore (NUS)	82
2.	Peking University	79.1
3.	Tsinghua University	78.5
4.	The Hong Kong University of Science and Technology	78
5.	The University of Tokyo	77.1

Източник: QS World University Rankings 2021

През последните години Азия се превърна в световна сила в образоването по бизнес. Университети в Китай, Хонг Конг и Сингапур изпреварват редица държави на членни позиции институции.

Кандидатстване

Процедурите по кандидатстване в чужбина по специалност Икономика обикновено са стандартни:

- Диплома за средно образование или завършен бакалавър (за магистърска специалност)
- Сертификат за владеене на чужд език
- За американските университети: SAT

Някои от най-престижните университети в САЩ могат да отселят големия наплив от кандидатстващи и чрез допълнителни изпити. Много важен фактор при кандидатстването в чужбина е подготовката на документите възможно най-рано. Кандидатстването в чужбестранните университети винаги предшества това в българските и е необходимо от рано да се ориентирате в избора си на университет.

Кариерна реализация

Една от хубавите страни на специалност Икономика е, че дава възможност за кариера в различни сфери. Най-често това са позиции в частния сектор – например финансова аналитик, който изследва икономическото развитие в страната и света, съветник във финансова къща или служител в банкови или други финансово институции. Икономистите работят заедно с маркетинговите специалисти и менеджърите на компаниите и често са част от тях. Завършилите икономика могат да специализират освен във финансения сектор, в маркетинговите и рекламни отдели, както и да заемат позиции в компании от почти всяка индустрия. Възможности за реализация има и в публичния сектор – редица държавни агенции използват услугите на консултанти икономисти. Не е изключена и ориентацията към научна работа в университети, колежи и други образователни институции. Не на последно място, много политици са с икономическо образование, затова кариера в българската и европейската политика също не е изключена.